

POSTANOWIENIE

Dnia 20 lutego 2014 r.

Sąd Najwyższy w składzie:

SSN Barbara Myszka (przewodniczący)

SSN Katarzyna Tyczka-Rote

SSN Hubert Wrzeszcz (sprawozdawca)

w sprawie z wniosku Prezydenta Miasta W.
przy uczestnictwie Ogólnopolskiego Stowarzyszenia [...] o uchylenie uchwał,
po rozpoznaniu na posiedzeniu niejawnym
w Izbie Cywilnej w dniu 20 lutego 2014 r.,
zażalenia uczestnika postępowania na postanowienie zawarte w punkcie I
postanowienia Sądu Okręgowego w Warszawie z dnia 25 września 2013 r.,

oddala zażalenie.

UZASADNIENIE

Postanowieniem z dnia 25 września 2013 r. Sąd Okręgowy w W. odrzucił skargę kasacyjną uczestnika postępowania jako niedopuszczalną.

Sąd ustalił, że Sąd Okręgowy w W. postanowieniem z dnia 13 czerwca 2013 r., uchylił rozstrzygnięcie zawarte w punkcie pierwszym postanowienia Sądu Rejonowego w W. z dnia 10 grudnia 2012 r., w zakresie uchylającym uchwałę IV Walnego Zebrania Delegatów Ogólnopolskiego Stowarzyszenia [...] z dnia 4 czerwca 2011 r. o sposobie głosowania nad wnioskiem zespołu do spraw odwołań oraz zmienił rozstrzygnięcie zawarte w punkcie trzecim i orzekł o kosztach postępowania (punkt I sentencji), oddalił apelację w pozostałym zakresie i orzekł o kosztach postępowania apelacyjnego (punkt II i III sentencji).

Od tego postanowienia uczestnik postępowania wniósł skargę kasacyjną.

Zdaniem Sądu zaskarżone postanowienie nie należy do żadnej z kategorii spraw wymienionych w art. 519¹ § 1-3 k.p.c. Sprawa, w której zostało ono wydane, nie jest zwłaszcza sprawą z zakresu prawa osobowego. W orzecznictwie Sądu Najwyższego wyjaśniono bowiem, że w rozumieniu art. 519¹ § 1 k.p.c. sprawami z zakresu prawa osobowego są wyłącznie sprawy wymienione w dziale I tytułu II księgi drugiej Kodeksu postępowania cywilnego, tj. w art. 526-560 k.p.c. Sprawa o uchylenie uchwał walnego zebrania delegatów stowarzyszenia nie jest zaś objęta tym katalogiem spraw.

W zażaleniu pełnomocnik uczestnika postępowania wniósł o uchylenie zaskarżonego postanowienia. Zarzucił, że zostało ono wydane z naruszeniem art., art. 398¹ § 1 k.p.c., 398² § 1-3 k.p.c., art. 13 § 2 k.p.c., 519¹ § 1-3 k.p.c. i art. 29 ustawy z dnia 7 kwietnia 1989 r. - Prawo o stowarzyszeniach (tekst jedn.: Dz. U. Nr 79, poz. 855 ze zm.; dalej - „u.p.s.”).

Sąd Najwyższy zważył, co następuje:

Kwestia dopuszczalności wniesionej przez skarżącego skargi kasacyjnej - wbrew jego zarzutowi - podlega ocenie na podstawie art. 519¹ k.p.c. Podzielenie odmiennego zapatrywania skarżącego, że podstawę oceny tej kwestii stanowią przepisy regulujące dopuszczalność skargi kasacyjnej w postępowaniu procesowym (art. 398¹ i art. 398² k.p.c.) wyklucza unormowanie zawarte w art. 32 u.p.s. Przepis ten stanowi bowiem, że wnioski, o których mowa w art. 29 ust. 1

i art. 31 u.p.s., sąd rozpoznaje na rozprawie w postępowaniu nieprocesowym-rejestrowym. W sprawie jest zaś bezsporne, że postanowienie, od którego wniesiona została skarga kasacyjna, zostało wydane w sprawie wszczętej na wniosek złożony na podstawie art. 29 ust.1 pkt 2 u.p.s. Zarzut, że zaskarżone postanowienie zostało wydane z naruszeniem art. 398¹ § 1 i art. 398² § 1-3 k.p.c. należało zatem uznać za nieuzasadniony.

Po nowelizacji art. 519¹ k.p.c., dokonanej ustawą z dnia 24 maja 2000 r. o zmianie ustawy – Kodeks postępowania cywilnego, ustawy o zastawie rejestrowym i rejestrze zastawów, ustawy o kosztach sądowych oraz ustawy o komornikach sądowych i egzekucji (Dz. U. Nr 48, poz. 554) i zamieszczeniu na podstawie ustawy z dnia 20 sierpnia 1997 r. o Krajowym Rejestrze Sądowym (tekst jedn.: Dz. U. z 2001 r., Nr 17, poz. 209 ze zm.), która weszła w życie z dniem 1 stycznia 2001 r., w Kodeksie postępowania cywilnego w części pierwszej, księdze drugiej, tytule drugim nowego działu VI¹ „Postępowanie rejestrowe”, zawierającego art. 694¹-694⁸, na podstawie tych przepisów rozróżnia się – jak wyjaśnił Sąd Najwyższy w postanowieniu z dnia 23 maja 2013 r., I CZ 47/13 (OSNC 2014, nr 2, poz. 19) - postępowanie przed sądem rejestrowym i postępowanie rejestrowe.

Zgodnie z art. 694¹ k.p.c. postępowanie rejestrowe, w rozumieniu przepisów wymienionego działu VI¹, obejmuje tylko postępowanie o wpis (wykreślenie) w Krajowym Rejestrze Sądowym (§ 1) i odpowiednio postępowanie o wpis (wykreślenie) w innych rejestrach prowadzonych przez sądy (§ 2). Postępowaniem rejestrowym nie jest natomiast postępowanie wprawdzie prowadzone przed sądem rejestrowym, ale nie dotyczące wpisu ani wykreślenia z rejestru, lecz tzw. czynności pomocniczych i nadzorczych należących do tego sądu.

Do zawartych w wielu ustawach przepisów przewidujących podejmowanie przez sąd rejestrowy czynności pomocniczo-nadzorczych, jak art. 182 § 4, art. 185 § 1 i 2, art. 237 k.s.h., art. 603 § 1 k.p.c., art. 23 ust. 1 i 2 w związku z art. 22 ust. 1 pkt 4 ustawy z dnia 25 czerwca 2010 r. o sporcie (Dz. U. nr 127, poz. 857 ze zm.), należą także przepisy art. 29-31 u.p.s. Zgodnie z art. 29 ust. 1 pkt 2 u.p.s., stanowiącym podstawę wniosku o wszczęcie postępowania w sprawie, w której zostało wydane zaskarżone skargą kasacyjną postanowienie, sąd na wniosek

organu nadzorującego lub prokuratora może uchylić niezgodną z prawem lub statutem uchwałę stowarzyszenia.

W prowadzonych przez sąd rejestrowy tzw. sprawach pomocniczo-nadzorczych o dopuszczalności skargi kasacyjnej decydują ogólne zasady określone w art. 519¹ § 1 k.p.c., gdyż art. 519¹ § 3 k.p.c. dotyczy skargi kasacyjnej w postępowaniu rejestrowym. Skarga kasacyjna przysługuje zatem od prawomocnego postanowienia co do istoty sprawy oraz od postanowienia w przedmiocie odrzucenia wniosku i umorzenia postępowania kończących postępowania w sprawie z zakresu prawa osobowego, rzeczowego i spadkowego, chyba że przepis szczególny stanowi inaczej. Rozważenia wymaga więc – wobec braku przepisu szczególnego - czy sprawa, w której została wniesiona przez skarżącego skarga kasacyjna, należy do spraw z zakresu prawa osobowego, ponieważ nie ulega wątpliwości, że nie jest ona sprawą z zakresu prawa rzeczowego i spadkowego.

W orzecznictwie Sądu Najwyższego wyjaśniono, że sprawy z zakresu praw wymienionych w art. 519¹ § 1 k.p.c. regulowane w Kodeksie postępowania cywilnego należy definiować, dla potrzeb określenia ich przynależności do wymienionych w tym przepisie kategorii spraw, zgodnie ze wskazaniem systematyki Kodeksu postępowania cywilnego. W wypadku zaś spraw rozpoznawanych w postępowaniu nieprocesowym, uregulowanych poza Kodeksem postępowania cywilnego, przynależność ich do oznaczonej kategorii spraw należy ustalać posługując się pojęciami określającymi poszczególne działy prawa. Do działu prawa osobowego należy zatem prawo regulujące kwestie dotyczące zdolności prawnej i zdolności do czynności prawnych osób fizycznych i prawnych (por. postanowienia Sądu Najwyższego z dnia 25 stycznia 2001 r., III CKN 1454/00, OSNC 2001, nr 7-8, poz.116, z dnia 6 lutego 2003 r., IV CZ 3/03, nie publ., z dnia 7 kwietnia 2006 r., III CZ 16/06, nie publ. i z dnia 23 maja 2013 r., I CZ 47/13).

Należy podzielić wyrażone w przytoczonym postanowieniu z dnia 23 maja 2013 r., I CZ 47/13 stanowisko Sądu Najwyższego, że w kontekście licznych kompetencji pomocniczo-nadzorczych sądu rejestrowego i sądu orzekającego w trybie nieprocesowym, dotyczących działania osób prawnych i ich organów,

pojęcie w rozumieniu art. 519¹ § 1 k.p.c. sprawy z zakresu prawa osobowego powinno być interpretowane ściśle. Za taką sprawę może być zatem uznana jedynie sprawa, której rozstrzygnięcie bezpośrednio decyduje o bycie (istnieniu) osoby prawnej lub jej zdolności do czynności prawnych. Spośród licznych czynności sądu o charakterze pomocniczo-nadzorczym dotyczących działania osoby prawnej i jej organów, tylko takie, które mają charakter władczy i prowadzą bezpośrednio do unicestwienia bytu osoby prawnej lub pozbawienia jej zdolności do czynności prawnych, mogą być zaliczane w rozumieniu art. 519¹ § 1 k.p.c. do spraw z zakresu prawa osobowego. Taka wykładnia jest zgodna z celem czynności pomocniczo-nadzorczych sądu i funkcją skargi kasacyjnej, jako nadzwyczajnego środka zaskarżenia, chroniącego przede wszystkim interes publiczny i przysługującego tylko w sprawach najwyższej wagi.

Mając na względzie powyższe należało uznać, że Sąd odwoławczy trafnie odrzucił skargę kasacyjną uczestnika postępowania jako niedopuszczalną, albowiem sprawa o uchylenie uchwały walnego zgromadzenia stowarzyszenia w przedmiocie wykreślenia członka z listy członków nie jest w rozumieniu art. 519¹ § 1 k.p.c. sprawą z zakresu prawa osobowego. Tej oceny nie podważa powołane przez skarżącego postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 29 kwietnia 2005 r., V CSK 506/04 (nie publ.), ponieważ zostało ono wydane - co uszło uwagi skarżącego – w innych okolicznościach sprawy (zapadło ono w sprawie, w której orzeczono rozwiązanie stowarzyszenia z powodu uporczywego i rażącego naruszania prawa).

Z przedstawionych powodów Sąd Najwyższy orzekł, jak w sentencji postanowienia (art. 398¹⁴ w związku z art. 394¹ § 3 k.p.c.).